

Entendre-hi + amb la ciència

La 'ciència' racista darrere de la matança de Buffalo

El 14 de maig, un individu va entrar en un supermercat de Buffalo (EUA) i va matar a trets 10 persones afroamericanes. Payton Gendron, l'investigat per la massacre, va publicar un llarg manifest en el qual reivindicava la superioritat de les persones blanques.

En aquells dies, Àlex Mas Sandoval, un biotecnòleg de 32 anys de Sabadell, es trobava en un congrés a Bolonya, on està fent un postdoctorat. «La gent va començar a comentar el manifest als passadissos, a Twitter, a les ponències», recorda Mas.

Genètica de poblacions

Tothom es va quedar estupefacte al veure que el text sustentava les seves tesis racistes en publicacions científiques del seu sector: la genètica de poblacions. Aquesta disciplina estudia com varia l'ADN en els grups humans. Per exemple, Mas investiga com s'han barrejat els tres components genètics de les poblacions mestisses latinoamericanes: el nadiu americà, l'herència dels colonitzadors i la del tràfic transatlàntic d'esclaus. «Encara avui, a les ciutats latinoamericanes, en certs barris preval una o altra herència», explica.

El jove científic va compartir de seguida la notícia en un grup d'exdoctorands de l'Institut de Biologia Evolutiva de Barcelona que avui treballen en institucions repartides pel món. Amb l'ajuda del grup, Mas va anar revisant una a una les publicacions citades per l'homicida. Així va trobar uns treballs firmats per Michael A. Woodley, un acadèmic britànic llavors afiliat a la Universitat Lliure de Brussel·les (VUB).

En aquests articles, el científic especulava que l'espècie humana té subespècies que coincideixen amb les races. O que el quocient d'intel·ligència francès s'ha reduït per la barreja amb altres pobles.

«Són articles científicament inadequats. Utilitzar la genètica de poblacions per argumentar el racisme clama a Déu», explica Mas. «Fa dècades que sabem que és impossible dividir les persones en races. La diversitat genètica és un continu i en cap lloc del món pots traçar una línia que digui: aquí hi ha una raça i aquí una altra», explica Mas. El concepte de

Exdoctorands d'un centre de recerca català desemmascaren un científic les publicacions racistes del qual van inspirar l'autor de la matança de Buffalo (EUA). L'investigador forma part d'un cercle d'acadèmics amb deficients treballs consagrats per l'extrema dreta.

MICHELE CATANZARO

Reuters / Lindsay DeDario

Memorial per les víctimes de la matança de Buffalo, el 20 de maig.

Steve Conrad

població fet servir en el seu sector és arbitrari i s'utilitza per comprovar hipòtesis, explica el genetista. «L'existència de races humanes no està en discussió. No hi ha un debat científic sobre aquest assumpte», resumeix Mas.

El grup d'exdoctorands no coneixia Woodley, però el seu nom no és nou per a Angela Saini, autora de *Superior. El retorno del Racismo Científico* (Círculo de Tiza, 2021). «Woodley és una figura clau en el petit cercle del racisme científic», explica la periodista científica. «El manifest és ple de noms d'aquest grup. Les seves publicacions circulen entre els grups racistes i supremacistes blancs. El més inquietant és que s'utilitzés aquest material com a

Michael A. Woodley.

part de la justificació d'aquesta atrocitat», comenta Saini.

Alguns dels estudis racistes citats pel manifest provenen de la psicologia evolutiva i estan firmats per individus afiliats a institucions acadèmiques de reputació dubtosa, explica Mas. El que és singular de Woodley és que les seves publicacions són de biologia i està afiliat a institucions serioses.

«Vam esbossar un manifest [Stop al racisme a l'acadèmia] i vam demanar els comentaris d'una altra gent del sector. També el vam enviar a uns investigadors de la VUB, per alertar-los que aquesta persona estava treballant allà», explica Mas. L'1 de juny el grup va publicar el manifest a internet, amb les firmes de

gairebé 100 investigadors. Alhora, la informació s'escampava pels mitjans belgues i més tard a *The New York Times*.

Aquella mateixa tarda, la VUB va anunciar que suspenia «de comú acord» l'afiliació de Woodley i que iniciaria una investigació sobre ell. En una declaració escrita, la VUB afirma que mai va pagar a Woodley, sense aclarir qui li pagava ni com el van contractar. La universitat no pren posició respecte a les publicacions racistes de Woodley i diu que està «molt afectat». Mentrestant, els impulsors del manifest han rebut atacs de l'extrema dreta a través de les xarxes socials.

«¿Per què Woodley no va ser vetat d'entrada? És fàcil controlar el seu perfil. No hauria de ser necessària una matança per veure-ho. No és qüestió de llibertat d'expressió: es tracta de mantenir uns estàndards mínims de qualitat. La gent no confiarà en l'acadèmia si veu que hi ha investigadors que s'hi escuden per defensar la seva ideologia», afirma Saini. Ella i Mas coincideixen que el cas revela un gran error en les institucions científiques.

«L'existència de les races no es discuteix. No hi ha cap debat científic sobre aquest assumpte»

Però l'assumpte més espinos són els articles legítims de genètica de poblacions que l'assassí de Buffalo reinterpreta per justificar el seu racisme. «Aquesta disciplina té impacte en el pensament de la societat, més enllà dels resultats científics. Cal tenir en compte d'entrada que es pot tergiversar», afirma Mas.

«La genètica de poblacions, però també la medicina i la ciència en general, ha d'esforçar-se més per aclarir que la raça és una construcció social sense base biològica. De moment, les publicacions tenen una incertesa en el seu llenguatge que és fàcil d'exploitar», diu Saini. ■

Compartim les preguntes sobre el món en què vivim que la ciència pot respondre.

Escaneja el codi QR per escriure'ns.